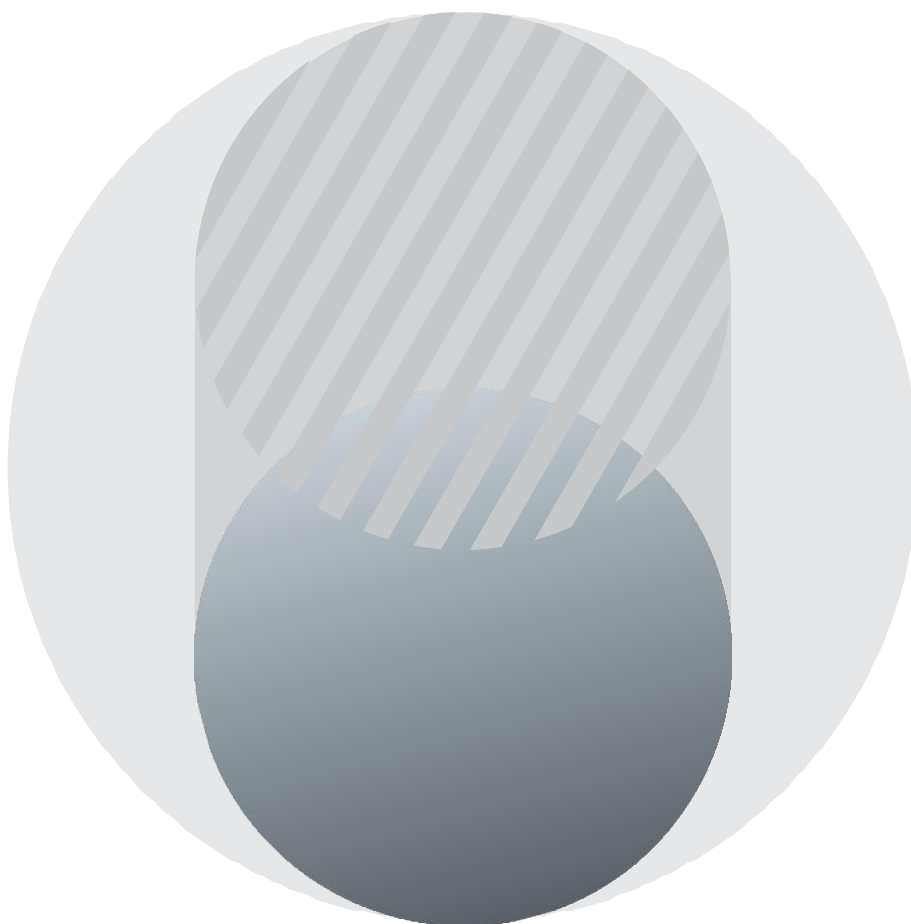

Zeszyt metodologiczny
Międzynarodowy handel usługami

Methodological report
International trade in services

Zeszyt metodologiczny **Międzynarodowy handel usługami**

Methodological report
International trade in services

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
Warszawa 2026

Opracowanie merytoryczne Content-related works
Główny Urząd Statystyczny, Departament Cen i Usług

Zespół autorski Editorial team
Agnieszka Kaźmierczak, Dorota Szewczyk, Edyta Wojtasik, Agnieszka Adamska, Ewelina Pazera

Kierujący Supervisor
dr Agnieszka Matulska-Bachura

Zeszyt metodologiczny zaopiniowany przez Komisję Metodologiczną Głównego Urzędu Statystycznego
Methodological report approved by Statistics Poland Methodological Commission

Publikacja dostępna na stronie
Publication available on website

<https://stat.gov.pl>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Metadane

Tytuł zeszytu metodologicznego	Zeszyt metodologiczny Międzynarodowy handel usługami
Autor	Departament Cen i Usług, Główny Urząd Statystyczny
Zakres podmiotowy badania	Rezydenci - podmioty gospodarki narodowej, które uczestniczą w międzynarodowym obrocie usługami (nabycie lub dostarczenie usług), w tym również jednostki sektora finansów publicznych.
Zakres przedmiotowy badania	Wartość usług dostarczonych i nabytych w ramach międzynarodowego handlu usługami według rodzaju usługi, kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej oraz cech przedsiębiorstwa.
Rodzaj i metoda badania	MHU: badanie pierwotne, pełne, ciągłe (stałe); STEC: opracowanie wykorzystujące dane z innych badań statystyki publicznej, pełne, ciągłe (stałe).
Narzędzia zbierania danych / źródła danych	Narzędzie: formularze na Portalu Sprawozdawczym Źródła danych: <ul style="list-style-type: none"> – DNU-K Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług; – DNU-R Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług; – MF VAT 01 – dane dotyczące osób fizycznych będących podatnikami VAT i pozostałych podmiotów będących podatnikami VAT; – MF JPK_VAT 01 - dane dotyczące osób fizycznych będących podatnikami VAT i pozostałych podmiotów będących podatnikami VAT (dane według JPK_VAT); – NBP PEGAZ – dane kwartalne i roczne pochodzące z bilansu płatniczego z zakresu podróży rezydentów za granicę i nierezydentów do Polski; usług pośrednictwa finansowego mierzonego pośrednio (FISIM); kosztów transportu, dla których bazą warunków dostaw jest FOB; wydatki z tytułu transportu poniesione przez osoby prywatne; usług ubezpieczeniowych i emerytalnych opracowanych w oparciu o metodologię obowiązującą w ramach wytycznych do bilansu płatniczego na podstawie danych uzyskanych w badaniu <i>Międzynarodowy handel usługami</i>; usług telekomunikacyjnych, nadawczych lub elektronicznych pozyskanych w ramach procedury VAT OSS; usług rządowych wynikających z pobierania opłat celnych i rolnych przez instytucje Unii Europejskiej; – gospodarka nieobserwowana w zakresie działalności nielegalnej (Urząd Statystyczny w Kielcach); – Baza Jednostek Statystycznych.
Prezentacja rezultatów badania	Publikacje: Rocznik statystyczny handlu zagranicznego Informacje sygnałne roczne: Usługi biznesowe Tablice publikacyjne: Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa Międzynarodowe dostarczanie usług według sposobów ich świadczenia Baza danych Eurostat - Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa
Wykorzystywane klasyfikacje	– Rozszerzona Klasyfikacja Usług w Bilansie Płatniczym (EBOPS 2010); – Polska Klasyfikacja Działalności (PKD 2007).
Data opracowania zeszytu metodologicznego	Kwiecień 2026 r.

Metadata

Title of the methodological report	Methodological report International trade in services
Author	Prices and Services Statistics Department, Statistics Poland
Scope of the survey	Residents - national economy entities who participate in international trade in services (acquisition or provision of services), including entities of the public finance sector.
Objective scope of the survey	Value of service provided/acquired within the international trade in services by kind of service, partner country or international organization and enterprise characteristics.
Survey type and method	ITS: primary, complete and continuous survey; STEC: complete and continuous analysis using data collected within other statistical surveys of official statistics.
Tools of data collection/data sources	Tool: questionnaires in the Reporting Portal application Data sources: <ul style="list-style-type: none"> – DNU-K Quarterly questionnaire on international trade in services; – DNU-R Annual questionnaire on international trade in services; – MF TVA 01 – data on natural persons who are TVA payers and other TVA payers; – MF JPK_TVA 01 – data on natural persons who are TVA payers and other TVA payers (data by JPK_TVA); – NBP PEGAZ – quarterly and annual data from balance of payments on residents' travel abroad and non-residents' travel to Poland; financial intermediation services indirectly measured (FISIM); transport costs included in the value of imported goods for which FOB is the basis of delivery terms; international transport expenditures incurred by private persons; insurance and pension services data which are collected within <i>International trade in services</i> survey and are compiled by Narodowy Bank Polski in accordance with balance of payments requirements; telecommunication, broadcasting or electronic services collected within TVA OSS procedure; government services related to the charge of customs and agricultural duties for the EU institutions; – non-observed economy in scope of illegal activity (Statistical Office in Kielce); – Base of Statistical Units.
Presentation of survey results	Publications: Statistical yearbook of foreign trade statistics Annual news releases: Business services Publication tables: International trade in services by enterprise characteristics International trade in services by modes of supply Database of Eurostat - International trade in services
Classifications used	<ul style="list-style-type: none"> – Extended Balance of Payment Services Classification (EBOPS 2010); – Polish Classification of Activities (PKD 2007) – consistent with NACE Rev. 2
Date of methodological report	April 2026

Spis treści

Contents

Metadane	3
Metadata.....	4
Spis treści	5
Contents.....	5
Ważniejsze skróty	6
Major abbreviations.....	6
Wstęp	8
Introduction.....	10
1. Rys historyczny i zmiany w badaniu	12
1. Historical outline and changes in the survey.....	12
2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy badania	13
2. Subjective and objective scope of the survey.....	13
2.1. Zakres podmiotowy	13
2.1. Subjective scope.....	13
2.2. Zakres przedmiotowy	14
2.2. Objective scope.....	14
3. Rodzaj i metoda badania	17
3. Survey type and method.....	17
4. Źródła danych/narzędzia zbierania danych	18
4. Data sources/tools of data collection.....	18
4.1. Źródła danych	18
4.2. Data sources.....	18
4.2. Narzędzia zbierania danych	19
4.1. Tools of data collection.....	19
5. Zmienne występujące w badaniu	19
5. Variables present in the survey.....	19
6. Organizacja i zarządzanie realizacją badania	20
6. Organisation and management of the survey.....	20
6.1. Zarządzanie realizacją badania	20
6.1. Management of the survey.....	20
6.2. Częstotliwość badania	21
6.2. Frequency of the survey.....	21
6.3. Obowiązek udziału w badaniu	21
6.3. Obligation to participate in the survey.....	21
6.4. Metody pozyskiwania danych i ich kontrola	22
6.4. Data collection methods and their control.....	22
6.5. Opracowanie wyników	23
6.5. Compilation of final results.....	23
7. Sposób prezentacji wyników badania	27
7. Way of presentation of the survey results.....	27
8. Ocena jakości badania	27
8. Assessment of the quality of the survey.....	27
Bibliografia	29
Bibliography.....	29
Załączniki	30
Appendices.....	30

Ważniejsze skróty

Major abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
BJS	Baza Jednostek Statystycznych Base of Statistical Units
CIF	Koszt, ubezpieczenie i fracht Cost, insurance and freight
DNU-K	Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług Quarterly questionnaire on international trade in services
DNU-R	Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług Annual questionnaire on international trade in services
EBOPS	Rozszerzona Klasyfikacja Usług w Bilansie Płatniczym Extended Balance of Payments Services Classification
EBS	Europejska Statystyka Gospodarcza European Business Statistics
ESS	Europejski System Statystyczny European Statistical System
Eurostat	Europejski Urząd Statystyczny European Statistical Office
FISIM	Usługi pośrednictwa finansowego mierzone pośrednio Financial intermediation services indirectly measured
FOB	Dostarczony na statek Free On Board
GUS	Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland
ISO	Międzynarodowa Organizacja Normalizacyjna International Organization for Standardization
MHU ITS	Międzynarodowy handel usługami International trade in services
MoS	Międzynarodowe dostarczanie usług według sposobów ich świadczenia International trade in services by modes of supply
MSITS 2010	Podręcznik ds. Statystyki Międzynarodowego Handlu Usługami 2010 Manual on Statistics of International Trade in Services 2010
NBP	Narodowy Bank Polski Narodowy Bank Polski
OECD	Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju Organization for Economic Co-operation and Development
OSS	Punkt Kompleksowej Obsługi One Stop Shop
PBSSP	Program Badań Statystycznych Statystyki Publicznej Statistical Survey Program of Official Statistics
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności Polish Classification of Activities
PS	Portal Sprawozdawczy Reporting Portal
RP	Rzeczpospolita Polska Republic of Poland
SIB	System Informatyczny Badania IT Survey System

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
STEC	Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa Services trade by Enterprise Characteristics
US Kielce	Urząd Statystyczny w Kielcach Statistical Office in Kielce
VAT	Podatek od towarów i usług Value-added tax
WTO	Światowa Organizacja Handlu World Trade Organization

Wstęp

Zeszyt metodologiczny składa się z dwóch modułów: MHU – *Międzynarodowy handel usługami* i STEC – *Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa*.

W ramach zeszytu przedstawione zostają zasady metodologiczno-organizacyjne stosowane w ramach realizacji badania *Międzynarodowy handel usługami* łącznie z metodyką przygotowania informacji uzupełniających w zakresie cech przedsiębiorstw uczestniczących w międzynarodowej wymianie usług (według PBSSP¹ 1.51.09).

Moduł *Międzynarodowy handel usługami* jest badaniem realizowanym przez Główny Urząd Statystyczny przy współpracy z Narodowym Bankiem Polskim. Głównym celem tego badania jest pozyskanie, opracowanie i prezentacja danych na temat wartości usług dostarczanych nierezydentom oraz usług nabywanych od nierezydentów w podziale według rodzajów świadczonych usług oraz kraju siedziby kontrahenta lub organizacji międzynarodowej. Informacje wynikowe z tego badania stanowią główne źródło danych na temat obrotów usługowych prezentowanych w rachunku bieżącym bilansu płatniczego, a w statystyce rachunków narodowych uwzględniane są w rachunku podaży i wykorzystania wyrobów i usług, czy też w analizach relacji ekonomicznych zachodzących pomiędzy gospodarką narodową a zagranicą.

Opracowanie *Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa* dostarcza natomiast informacji, które umożliwiają charakterystykę zjawiska wymiany usługowej z zagranicą z uwzględnieniem cech podmiotów zaangażowanych w międzynarodowy handel usługami. Są to dane na temat wartości usług dostarczanych nierezydentom oraz usług nabywanych od nierezydentów w podziale według klas wielkości przedsiębiorstw, rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej czy też formy własności (kraj/zagranica). Wyniki te stanowią uzupełnienie danych udostępnianych w ramach badania międzynarodowego handlu usługami i pozwalają na ocenę potencjału przedsiębiorstw krajowych w zakresie internacjonalizacji swojej działalności.

Podstawą prawną badań prowadzonych przez statystykę publiczną w Polsce jest ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1799) oraz rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej na dany rok sprawozdawczy. Ponadto, w związku z członkostwem Polski w strukturach Unii Europejskiej informacje wynikowe przygotowywane w ramach badania *Międzynarodowy handel usługami* stanowią zabezpieczenie obowiązków sprawozdawczych wynikających z następujących aktów prawnych Unii Europejskiej:

- Rozporządzenia Komisji (UE) nr 555/2012 z dnia 22 czerwca 2012r. zmieniającego rozporządzenie (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich w odniesieniu do aktualizacji wymogów dotyczących danych oraz definicji (Dz. Urz. UE L 166 z 27.06.2012);
- Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2152 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie europejskiej statystyki gospodarczej uchylającego 10 aktów prawnych w dziedzinie statystyki gospodarczej (Rozporządzenie EBS; Dz. Urz. UE L 327, 17.12.2019)².

Wytyczne metodologiczne określające sposób i zakres opracowywania statystyk z zakresu międzynarodowego handlu usługami znajdują się w *Podręczniku ds. Statystyki Międzynarodowego Handlu Usługami 2010* (MSITS 2010). Uzupełniające zestawy danych dotyczące cech przedsiębiorstw przygotowane są zgodnie z rekomendacjami zawartymi w *Podręczniku ds. Międzynarodowego handlu usługami według*

¹ Program badań statystycznych statystyki publicznej - Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie programu badań statystycznych statystyki publicznej.

² Rozporządzenie stanowi podstawę prawną do opracowywania i publikowania danych o międzynarodowym handlu usługami według cech przedsiębiorstwa (STEC) oraz międzynarodowego dostarczania usług według sposobów ich świadczenia (MoS).

cech przedsiębiorstwa, który jest wynikiem prac członków grupy zadaniowej ds. STEC powołanej przez Eurostat i stanowi wspólną publikację Eurostatu i OECD. Ponadto, metodyka opracowywania danych na temat międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstw prezentowana w tym zeszycie jest wynikiem prac zrealizowanych przez GUS w ramach następujących umów o dotację z Komisją Europejską:

- Opracowanie statystyki międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa (STEC) (nr umowy o dotację: 20721.2013.002-2013.162);
- Międzynarodowy handel usługami. Obszar A Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstw (STEC) (nr umowy o dotację: 826274-2018-PL-B2773-ITS Obszar A);
- Międzynarodowy handel usługami. WP1 – Obszar A Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa (STEC) (nr umowy o dotację: 879398-2019-PL-B4476-ITS Obszar A);
- Rozporządzenie UE 2019/2152 w sprawie europejskiej statystyki gospodarczej (Rozporządzenie EBS). Wdrożenie: Metodologia i nowe wymagania dotyczące danych (wcześniej rozporządzenie FRIBS). Obszar 10: Wsparcie stałego opracowywania danych o międzynarodowym handlu usługami według cech przedsiębiorstwa (STEC) (nr umowy o dotację: 101022360-2020-PL-B5640-EBS Obszar 10);
- Nowe/eksperymentalne statystyki w dziedzinie międzynarodowego handlu towarami i usługami, aspekty związane z globalizacją; praca nad asymetrią handlu. Pakiet roboczy 3: Eksperymentalne statystyki w zakresie międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstw (nr umowy o dotację: 101145667 – 2023-PL-ITS)³.

Zeszyt metodologiczny składa się z 8 rozdziałów. Przedstawiono w nich rys historyczny badania, zakres podmiotowy i przedmiotowy badania, a także opisano jego charakterystykę z punktu widzenia pozyskiwania danych, opracowywania wyników, jak również ich publikowania i oceny jakości badania.

³ [Dane eksperymentalne dla lat 2016, 2018 i 2019.](#)

Introduction

The methodological report includes two modules: ITS – *International trade in services* and STEC – *Services trade by enterprise characteristics*.

This report presents the methodological and organisational rules applied when the *International trade in services* survey is implemented, including the methodology for preparing supplementary information on the characteristics of enterprises taking part in the international trade in services (symbol 1.51.09 according to PBSSP⁴).

International trade in services survey is the study carried out by Statistics Poland in co-operation with Narodowy Bank Polski. The main objective of this study is to collect, compile and present data on the value of services provided to non-residents and services purchased from non-residents, broken down by type of service provided, country of establishment of the contractor or international organization. Information obtained from this study constitutes the main source of data on services turnover presented in the current account of the balance of payments. In the national accounts statistics it is included in the calculation of the supply and use of goods and services, as well as in analyses of economic relations between the national economy and the rest of the world.

The study *International trade in services by enterprise characteristics* provides information that allows to describe the phenomenon of trade in service with foreign countries, taking into account the characteristics of entities involved in international trade in services. These are data on the value of services provided to non-residents and services purchased from non-residents, broken down by enterprise size class, type of business activity or type of control (domestic/foreign). These results therefore complement the data provided in the survey on international trade in services and allow to assess the potential of domestic enterprises to internationalise their activities.

The legal basis for the surveys carried out by the official statistics in Poland are the Act on Official Statistics of 29 June 1995 (Journal of Laws 2024, item 1799) and the Regulation of the Council of Ministers on the Statistical survey program of official statistics (PBSSP) for a given year. Moreover, due to Poland's membership in the European Union structures, the information prepared as part of the *International Trade in Services* survey secures the reporting obligations arising from the following legal acts of the European Union:

- the Commission Regulation (EU) No 555/2012 of 22 June 2012 amending Regulation (EC) No 184/2005 of the European Parliament and of the Council on Community statistics concerning balance of payments, international trade in services and foreign direct investment, as regards the update of data requirements and definitions (OJ L 166, 27/06/2012);
- the Regulation (EU) 2019/2152 of the European Parliament and of the Council of 27 November 2019 on European economic statistics, repealing 10 legal acts in the field of economic statistics (EBS Regulation) (OJ L 327, 17/12/2019)⁵.

The methodological guidelines specifying the method and scope of compiled data on international trade in services are provided in the *Manual on Statistics on International Trade in Services 2010* (MSITS 2010). The supplementary data sets on the enterprise characteristics are prepared in accordance with the recommendations laid down in the *Manual on International Trade in Services by Enterprise Characteristics*, which is the result of the work of the members of the STEC Task Force established by Eurostat and is a joint publication of Eurostat and the OECD. Moreover, the methodology for compiling data on international trade in services by enterprise characteristics presented in the report is the result of works carried out by the Statistics Poland under the following grant agreements with the European Commission:

⁴ Regulation of the Council of Ministers on the Statistical survey program of official statistics (PBSSP).

⁵ Regulation gives the legal basis for compiling and disseminating data on the international trade in services by enterprise characteristics (STEC) as well as international supply of services by modes of supply (MoS).

- Develop statistics on Services Trade by Enterprise Characteristics (STEC) (grant agreement no: 20721.2013.002-2013.162);
- International trade in services. Statistics on Services Trade by Enterprise Characteristics Area A (STEC) (grant agreement no: 826274-2018-PL-B2773-ITS Area A);
- International trade in services. WP1 – Area A Statistics on Services Trade by Enterprise Characteristics (STEC) (grant agreement no: 879398-2019-PL-B4476-ITS Area A);
- EBS Regulation (EU) 2019/2152 Implementation: Methodology and new data requirements (previously FRIBS Regulation). Area 10 Support for continuous compiling statistics on Services Trade by Enterprise Characteristics (STEC) (grant agreement no: 101022360-2020-PL-B5640-EBS Area 10);
- New/experimental statistics in the area of international trade in goods and services, globalisation-related aspects; work on trade asymmetries. Area 3. Experimental STEC statistics (grant agreement no: 101145667 – 2023-PL-ITS)⁶.

This methodological report consists of 8 chapters. They present a historical outline of the survey, the subjective and the objective scope of the survey, describe its characteristics from the data acquisition point of view, data compilation, as well as their dissemination and assessment of the survey quality.

⁶ [Experimental data for the following years: 2016, 2018 and 2019.](#)

1. Rys historyczny i zmiany w badaniu

1. Historical outline and changes in the survey

Do 2008 r. włącznie, dane o transakcjach usługowych w obrocie międzynarodowym były pozyskiwane i opracowywane przez Narodowy Bank Polski (NBP) na podstawie danych pochodzących z systemu płatności bankowych. Podmioty dokonujące transgranicznych płatności bankowych były zobowiązane do dostarczania uzupełniających informacji na temat realizowanych transakcji, które były niezbędne do opracowania statystyk bilansu płatniczego. Mając na celu redukcję obciążeń podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie krajów członkowskich UE, wprowadzono próg kwoty transakcji, poniżej którego zniesione zostały obowiązki sprawozdawcze nałożone na podmioty gospodarcze. Na mocy Rozporządzenia (WE) nr 2560/2001 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 19 grudnia 2001 r. w sprawie płatności transgranicznych w euro od 1 lipca 2002r. próg ten wynosił 12 500 EUR, a wraz z wejściem w życie Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 924/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie płatności transgranicznych we Wspólnocie⁷ od 2010 roku został podniesiony do 50 000 EUR. W wyniku tych działań NBP utraciło źródło danych niezbędne do opracowywania zestawień bilansu płatniczego

Dlatego też, Narodowy Bank Polski podjął współpracę z Głównym Urzędem Statystycznym w kierunku uruchomienia badania statystycznego, w ramach którego miały być pozyskiwane dane na temat eksportu i importu usług. Badanie *Międzynarodowy handel usługami* zostało wprowadzone do *Programu badań statystycznych statystyki publicznej* w 2009 r. Był to rok przejściowy, w którym dane były jednocześnie zbierane przez GUS w ramach nowego badania, jak i opracowywane przez NBP na podstawie danych pochodzących z systemu płatności bankowych. Celem takiego rozwiązania było przetestowanie wypracowanej metodologii nowego badania, jak również porównanie wyników uzyskanych z dwóch różnych źródeł. Począwszy od 2010 r. badanie *Międzynarodowy handel usługami* jest podstawowym źródłem danych o międzynarodowych transakcjach usługowych.

W latach 2009-2013 dane na temat międzynarodowego handlu usługami przygotowywane były zgodnie z wymogami Rozporządzenia (WE) Nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 stycznia 2005 r. w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich, w oparciu o Rozszerzoną Klasyfikację Usług w Bilansie Płatniczym 2002 (EBOPS 2002). W 2014 r. weszło w życie Rozporządzenie Komisji (UE) nr 555/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. zmieniającym rozporządzenie (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich w odniesieniu do aktualizacji wymogów dotyczących danych oraz definicji, a EBOPS 2010 stał się podstawową klasyfikacją w międzynarodowym obrocie usługami obowiązującą do chwili obecnej.

Dane o międzynarodowym handlu usługami według cech przedsiębiorstwa opracowywane są zgodnie z wymogami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2152 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie europejskiej statystyki gospodarczej kraje członkowskie Unii Europejskiej, a pierwszym okresem sprawozdawczym, dla którego opracowano dane, był 2022 rok.

⁷ Rozporządzenie uchylające rozporządzenie (WE) nr 2560/2001.

2. Zakres podmiotowy i przedmiotowy badania

2. Subjective and objective scope of the survey

2.1. Zakres podmiotowy

2.1. Subjective scope

Moduł *Międzynarodowy handel usługami* jest badaniem prowadzonym na poziomie jednostek prawnych i lokalnych⁸. Zakresem obserwacji objęci są rezydenci - podmioty gospodarki narodowej, którzy uczestniczą w międzynarodowym obrocie usługami (dostarczenie lub nabycie usług), w tym również jednostki sektora finansów publicznych. Zgodnie z ustawą z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe, za rezydentów uznaje się:

- a) osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania w kraju oraz osoby prawne mające siedzibę w kraju, a także inne podmioty mające siedzibę w kraju, posiadające zdolność zaciągania zobowiązań i nabywania praw we własnym imieniu; rezydentami są również znajdujące się w kraju oddziały, przedstawicielstwa i przedsiębiorstwa utworzone przez nierezydentów,
- b) polskie przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne i inne polskie przedstawicielstwa oraz misje specjalne, korzystające z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych, natomiast nierezydentami są:
 - a) osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania za granicą oraz osoby prawne mające siedzibę za granicą, a także inne podmioty mające siedzibę za granicą, posiadające zdolność zaciągania zobowiązań i nabywania praw we własnym imieniu; nierezydentami są również znajdujące się za granicą oddziały, przedstawicielstwa i przedsiębiorstwa utworzone przez rezydentów,
 - b) obce przedstawicielstwa dyplomatyczne, urzędy konsularne i inne obce przedstawicielstwa oraz misje specjalne i organizacje międzynarodowe, korzystające z immunitetów i przywilejów dyplomatycznych lub konsularnych.

Ponadto za nierezydentów Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania na terenie RP, osoby prawne oraz inne podmioty mające siedzibę na terenie RP, których pobyt na terytorium innego kraju jest dłuższy niż rok. Wyjątkiem od tego warunku są studenci studiujący za granicą, pacjenci leczący się za granicą oraz personel organizacji międzynarodowych czy też załogi statków morskich, lotniczych, stacji kosmicznych itp. nawet, jeśli ich pobyt poza terytorium RP przekracza okres jednego roku - pozostają rezydentami RP.

Za rezydentów Rzeczypospolitej Polskiej uznaje się osoby fizyczne mające miejsce zamieszkania za granicą, osoby prawne oraz inne podmioty mające siedzibę za granicą, jeśli ich pobyt na terytorium RP jest dłuższy niż rok. Wyjątek stanowią studenci zagraniczni, pacjenci (obcokrajowcy), personel organizacji międzynarodowych czy też załogi statków morskich, lotniczych, stacji kosmicznych itp. nawet, jeśli ich pobyt na terytorium RP przekracza okres jednego roku - pozostają nierezydentami RP.

Zakres podmiotowy opracowania *Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa* jest tożsamy z zakresem badania pierwotnego *Międzynarodowy handel usługami*, z tym że jednostką statystyczną podlegającą obserwacji jest przedsiębiorstwo, a nie jednostka prawna czy też jednostka lokalna. Przedsiębiorstwo to najmniejsza kombinacja jednostek prawnych, to znaczy jednostka organizacyjna wytwarzająca towary i usługi, która osiąga korzyści z pewnego stopnia samodzielności w podejmowaniu decyzji, w szczególności w zakresie alokacji bieżących zasobów. Przedsiębiorstwo prowadzi jeden lub więcej rodzajów działalności w jednym lub w większej ilości miejsc. Przedsiębiorstwo może być jedną jednostką prawną⁹.

⁸ Jednostka lokalna jest to zorganizowana całość (zakład, oddział, filia) położona w miejscu zidentyfikowanym odrębnym adresem, pod którym lub z którego prowadzona jest działalność co najmniej przez jedną osobę pracującą. ([Pojęcia stosowane w statystyce publicznej - Metainformacje - Słownik pojęć](#)).

⁹ Przedsiębiorstwo - [Pojęcia stosowane w statystyce publicznej - Metainformacje - Słownik pojęć](#).

2.2. Zakres przedmiotowy

2.2. Objective scope

Zakres przedmiotowy badania obejmuje usługi dostarczone nierezydentom i nabyte od nierezydentów w ramach międzynarodowego handlu usługami. W ramach badania zbierane są zarówno dane ilościowe, tj.: wartość usług dostarczanych nierezydentom oraz usług nabywanych od nierezydentów, jak również jakościowe odnoszące się do rodzaju świadczonej usługi, a także kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej. Lista danych wchodzących w skład zakresu przedmiotowego wraz z ich opisem w podziale według kierunku transakcji jest wykazana w Zestawieniu 1. Informacje pozyskiwane w badaniu *Międzynarodowy handel usługami*.

Z usługą w wymianie międzynarodowej mamy do czynienia, gdy jeden podmiot transakcji (dostarczenia/nabycia usługi) ma swoją siedzibę/miejsce zamieszkania w Polsce, natomiast drugi podmiot transakcji ma swoją siedzibę/miejsce zamieszkania za granicą, jest organizacją międzynarodową lub jednostką dyplomatyczną (ambasadą, konsulem) obcego państwa. Nie jest istotne miejsce świadczenia usług, lecz fakt zawarcia transakcji pomiędzy rezydentem a nierezydentem (np. wymiana transgraniczna usług, konsumpcja usług za granicą, świadczenie usług przez osoby fizyczne na terytorium innego kraju). Wyjątek stanowi sprzedaż usług dla nierezydentów - osób fizycznych nieprowadzących działalności gospodarczej, przebywających na terenie RP w podróży prywatnej. W przypadku wystawienia dowodu sprzedaży bezpośrednio na taką osobę, transakcje te nie powinny być wykazywane na formularzach DNU-K i DNU-R, gdyż są one ujmowane w ramach podróży, czyli komponentu opracowywanego przez NBP. Zgodnie z definicją nierezydenta (patrz pkt. 2.1. Zakres podmiotowy), zakres przedmiotowy badania *Międzynarodowy handel usługami* obejmuje również transakcje świadczone między podmiotami wewnątrz grupy kapitałowej.

W celu określenia rodzaju usługi będącej przedmiotem wymiany transgranicznej wykorzystywana jest *Rozszerzona Klasyfikacja Usług w Bilansie Płatniczym 2010* (EBOPS 2010), a dane są pozyskiwane według kodów alfa-numerycznych, których wykaz jest dostępny w objaśnieniach do formularzy DNU-K i DNU-R *Wykaz kodów usług oraz pozostałych transakcji objętych sprawozdawczością* (patrz Załącznik 1 i 2 do niniejszego opracowania). Ponadto, corocznie respondentom udostępniany jest zaktualizowany dla danej edycji badania szczegółowy opis kodów usług badanych w ramach danego formularza (patrz Załącznik 3). W przypadku krajów stosuje się zakres geograficzny wymagany *Rozporządzeniem Komisji (UE) nr 555/2012 w zakresie poziomu podziału geograficznego* określonego dwuliterowymi kodami państw Alfa-2 według standardu ISO opisanego w *Załączniku nr 2* do objaśnień do formularzy DNU-K i DNU-R. Zakres pozyskiwanych danych zarówno w przypadku rodzajów usług, jak i krajów kontrahenta lub organizacji międzynarodowych jest identyczny dla obu częstotliwości, tj. kwartalnej i rocznej.

W przypadku usług produkcyjnych w odniesieniu do nakładów rzeczowych będących własnością osób trzecich (usługi uszlachetniania) pozyskiwane są informacje uzupełniające o szacunkowym udziale wartości produktu końcowego po uszlachetnieniu, który pozostał na terytorium RP w przypadku usług dostarczonych nierezydentom oraz szacunkowego udziału wartości produktu końcowego po uszlachetnieniu, który wrócił na terytorium RP w przypadku usług nabytych od nierezydentów.

Zestawienie 1. Informacje pozyskiwane w badaniu *Międzynarodowy handel usługami*

Rodzaj informacji	Opis
Dział 1. Usługi dostarczone nierezydentom	
Kod usługi	Rodzaj dostarczonej usługi zgodny z wykazem kodów usług oraz pozostałych transakcji objętych sprawozdawczością (załącznik nr 1 do objaśnień do formularzy DNU-K i DNU-R)
Symbol kraju, do którego dostarczono usługę	Dwuliterowy kod ISO kraju lub organizacji międzynarodowej (załącznik nr 2 do objaśnień do formularzy DNU-K i DNU-R), w którym zagraniczny podmiot kontraktu (nabywca usługi) ma swoją siedzibę/miejsce zamieszkania. Jeśli strony transakcji mają swoje siedziby/miejsca

	zamieszkania w Polsce, wówczas nie występuje międzynarodowy handel usługami i nie jest on objęty zakresem przedmiotowym badania
Wartość dostarczonej usługi	Wartość usługi dostarczonej (kod usługi wykazywany w kolumnie 1 dział 1 formularzy DNU-K i DNU-R) nierezydentowi lub organizacji międzynarodowej (symbol kraju wykazywany w kolumnie 2 dział 1 formularzy DNU-K i DNU-R), w pełnych złotych bez podatku VAT
Szacunkowy udział wartości produktu końcowego po uszlachetnieniu, który pozostał na terytorium RP	Procentowy udział produktu końcowego dostarczonej usługi uszlachetniania, który pozostał na terenie RP; dotyczy tylko dostarczonych usług uszlachetniania (kod 150 zgodnie z załącznikiem nr 1 do objaśnień do formularzy DNU-K i DNU-R)
Dział 2. Usługi nabyte od nierezydentów	
Kod usługi	Rodzaj nabytej usługi zgodny z wykazem kodów usług oraz pozostałych transakcji objętych sprawozdawczością (załącznik nr 1 do objaśnień do formularzy DNU-K i DNU-R)
Symbol kraju, z którego nabyto usługę	Dwuliterowy kod ISO kraju lub organizacji międzynarodowej (załącznik nr 2 do objaśnień do formularzy DNU-K i DNU-R), w którym zagraniczny podmiot kontraktu (dostawca usługi) ma swoją siedzibę/miejsce zamieszkania. Jeśli strony transakcji mają swoje siedziby/miejsca zamieszkania w Polsce, wówczas nie występuje międzynarodowy handel usługami i nie jest on objęty zakresem przedmiotowym badania
Wartość nabytej usługi	Wartość usługi nabytej (kod usługi wykazywany w kolumnie 1 dział 2 formularzy DNU-K i DNU-R) od nierezydenta lub organizacji międzynarodowej (symbol kraju wykazywany w kolumnie 2 dział 2 formularzy DNU-K i DNU-R), w pełnych złotych bez podatku VAT
Szacunkowy udział wartości produktu końcowego po uszlachetnieniu, który wrócił na terytorium RP	Procentowy udział produktu końcowego nabytej usługi uszlachetniania, który wrócił na terytorium RP; dotyczy tylko nabytych usług uszlachetniania (kod 150 zgodnie z załącznikiem nr 1 do objaśnień do formularzy DNU-K i DNU-R)

Źródło: opracowanie własne

W ramach opracowania *Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa*, które jest realizowane zgodnie z wymaganiami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2152 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie europejskiej statystyki gospodarczej uchylającego 10 aktów prawnych w dziedzinie statystyki gospodarczej informacje na temat eksportu i importu usług opracowywane są dodatkowo z uwzględnieniem:

- 1) podziału geograficznego: świat ogółem, kraje członkowskie i organizacje międzynarodowe Unii Europejskiej (wewnątrz Unii Europejskiej) oraz kraje i organizacje międzynarodowe spoza UE (poza Unią Europejską);
- 2) rodzaju prowadzonej działalności gospodarczej zgodnie z Polską Klasyfikacją Działalności (PKD) – Zestawienie 2.:

Zestawienie 2. Rodzaje działalności i ich agregaty według PKD 2007 wykorzystane w opracowaniu STEC

PKD 2007 (sekcje / działy)	Nazwa grupowania
A-B (01-09)	Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo; Górnictwo i wydobywanie
C (10-33)	Przetwórstwo przemysłowe
D-E (35-39)	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
F (41-43)	Budownictwo
G (45-47)	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle
H (49-53)	Transport i gospodarka magazynowa

J (58-63)	Informacja i komunikacja
K (64-66)	Działalność finansowa i ubezpieczeniowa
M (69-75)	Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna
N (77-82)	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Pozostałe (I, L, O, P, Q, R, S, T, U)	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości; Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne; Edukacja; Opieka zdrowotna i pomoc społeczna; Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją; Pozostała działalność usługowa; Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; Gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby; Organizacje i zespoły eksterytorialne

Źródło: opracowanie własne

3) klasy wielkości przedsiębiorstw na podstawie liczby pracujących (Zestawienie 3.):

Zestawienie 3. Klasa wielkości przedsiębiorstw wykorzystana w opracowaniu STEC

Klasa wielkości przedsiębiorstwa	Liczba pracujących
małe	0-49
w tym:	0-9*
	10-49*
średnie	50-249
duże	250 i więcej
nieznane	nieznane

Źródło: opracowanie własne

* dane za 2024 r. to pierwszy rok według rozszerzonego podziału.

4) rodzaju usługi będącej przedmiotem wymiany (Zestawienie 4.):

Zestawienie 4. Podział usług według EBOPS 2010 wykorzystany w opracowaniu STEC

Numer głównej kategorii według EBOPS 2010	Kod według EBOPS 2010	Nazwa grupowania
1	SA	Usługi produkcyjne w odniesieniu do nakładów rzeczowych będących własnością osób trzecich (usługi uszlachetniania)
2	SB	Usługi konserwacji i naprawy (gdzie indziej niezaliczone)
3	SC	Transport
4	SD	Podróże
5	SE	Usługi budowlane
6	SF	Usługi ubezpieczeniowe i emerytalno-rentowe
7	SG	Usługi finansowe
8	SH	Opłaty za korzystanie z własności intelektualnej, gdzie indziej niezaliczone
9	SI	Usługi telekomunikacyjne, informatyczne i informacyjne
10	SJ	Pozostałe usługi biznesowe
10.1*	SJ1	Usługi badawcze i rozwojowe
10.2*	SJ2	Usługi specjalistyczne i doradztwo w zakresie zarządzania
10.3*	SJ3	Usługi techniczne, usługi związane z handlem i pozostałe usługi biznesowe
11	SK	Usługi kulturalne, rekreacyjne i świadczone dla ludności
12	SL	Usługi rządowe (gdzie indziej niezaliczone)
13	SN	Pozostałe usługi niewydzielone gdzie indziej

Źródło: opracowanie własne

* dane za 2024 r. to pierwszy rok według rozszerzonego podziału.

5) formy własności (Zestawienie 5.):

Zestawienie 5. Forma własności wykorzystana w opracowaniu STEC

Forma własności	Opis
przedsiębiorstwa kontrolowane przez podmioty krajowe	przedsiębiorstwa kontrolowane przez przedsiębiorstwa, dla których udział podmiotu zagranicznego jest mniejszy niż 50%
przedsiębiorstwa kontrolowane przez podmioty zagraniczne	przedsiębiorstwa kontrolowane przez przedsiębiorstwa, dla których udział podmiotu zagranicznego jest większy niż 50%
nieznane	nieznane

Źródło: opracowanie własne

Ze względu na różne źródła danych wykorzystywane do przygotowania informacji wynikowych w zakresie międzynarodowego handlu usługami dla części obrotów usługowych brak jest możliwości ich przyporządkowania do rodzaju działalności gospodarczej, klasy wielkości mierzonej w oparciu o liczbę pracujących czy formy własności. Dlatego też, w ramach informacji wynikowych dotyczących międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstw pojawia się pozycja „Nieznane”. Główną przyczyną takich sytuacji jest zbiorczy charakter niektórych danych, np. w zakresie podróży służbowych, usług ubezpieczeniowych i emerytalno-rentowych, który uniemożliwia ustalenie cech przedsiębiorstw uczestniczących w ich wymianie. Ponadto, w przypadku niektórych podmiotów gospodarczych w Bazie Jednostek Statystycznych brak jest informacji na temat liczby pracujących czy formy własności ze względu na brak obowiązku przekazywania tych informacji przez podmioty gospodarcze dokonujące wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego.

3. Rodzaj i metoda badania

3. Survey type and method

Moduł *Międzynarodowy handel usługami* jest badaniem stałym pozwalającym na ciągłą obserwację tego zjawiska. Jest to badanie pełne (obejmuje wszystkie podmioty prowadzące międzynarodowy handel usługami) oraz obowiązkowe dla wszystkich jednostek objętych zakresem podmiotowym. Jednostką obserwacji są jednostki prawne i lokalne zarejestrowane w rejestrze REGON.

Badanie *Międzynarodowy handel usługami* jest prowadzone z częstotliwością kwartalną oraz roczną. Na podstawie danych zbieranych w ramach badania kwartalnego przygotowywane są i przekazywane do NBP zestawy danych, które są wykorzystywane głównie na potrzeby opracowania bilansu płatniczego. Informacje roczne przygotowywane są z wykorzystaniem szerszego zakresu źródeł danych (patrz pkt 4. Źródła danych/narzędzia zbierania danych) i udostępniane są z uwzględnieniem bardziej szczegółowych podziałów.

Moduł *Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa* jest opracowaniem stałym pozwalającym na obserwację zjawiska międzynarodowego handlu usługami z uwzględnieniem cech przedsiębiorstw zaangażowanych w wymianę usługową z zagranicą. Pierwszym rokiem, dla którego dane są dostępne jest rok 2022. Jest to opracowanie pełne obejmujące swoim zakresem wszystkie przedsiębiorstwa prowadzące międzynarodowy handel usługami oraz obowiązkowe dla wszystkich krajów członkowskich Unii Europejskiej (zgodnie z Rozporządzeniem EBS). Na potrzeby realizacji tego opracowania nie są zbierane od przedsiębiorstw odrębne informacje, wykorzystywane są natomiast dane pozyskane w ramach innych badań statystyki publicznej. Informacje na temat wartości usług dostarczonych nierezydentom i nabytych od nierezydentów przygotowywane są na podstawie danych zbieranych w ramach badania *Międzynarodowy handel usługami*, natomiast informacje dotyczące cech przedsiębiorstw ustalane są na podstawie badań wyszczególnionych w pkt. 4.2 tego zeszytu.

4. Źródła danych/narzędzia zbierania danych

4. Data sources/tools of data collection

4.1. Źródła danych

4.2. Data sources

Podstawowym źródłem informacji wykorzystywanym przy realizacji badania *Międzynarodowy handel usługami* są dane zbierane bezpośrednio od respondentów na formularzach sprawozdawczych: DNU-K *Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług* oraz DNU-R *Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług*. Dane te są uzupełniane informacjami pochodzącymi z systemu informacyjnego NBP oraz danymi pozyskanymi ze źródeł administracyjnych (patrz Zestawienie 6.).

Zestawienie 6. Źródła danych w badaniu *Międzynarodowy handel usługami*

Lp.	Źródło danych	Gestor danych
1.	Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług (DNU-K)	GUS
2.	Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług (DNU-R)	GUS
3.	MF VAT 01 - dane dotyczące osób fizycznych będących podatnikami VAT i pozostałych podmiotów będących podatnikami VAT	Ministerstwo Finansów
4.	MF JPK_VAT 01 - dane dotyczące osób fizycznych będących podatnikami VAT i pozostałych podmiotów będących podatnikami VAT (dane według JPK_VAT)	Ministerstwo Finansów
5.	NBP PEGAZ – dane kwartalne i roczne pochodzące z bilansu płatniczego w zakresie: podróży rezydentów za granicę i nierezydentów do Polski; usług pośrednictwa finansowego mierzonego pośrednio (FISIM); kosztów transportu, dla których bazą warunków dostaw jest FOB ¹⁰ ; wydatki z tytułu transportu poniesione przez osoby prywatne; usług ubezpieczeniowych i emerytalnych opracowanych w oparciu o metodologię obowiązującą w ramach wytycznych do bilansu płatniczego na podstawie danych uzyskanych w badaniu MHU; usług telekomunikacyjnych, nadawczych lub elektronicznych pozyskanych w ramach procedury VAT OSS; usług rządowych wynikających z pobierania opłat celnych i rolnych przez instytucje Unii Europejskiej	Narodowy Bank Polski
6.	Usługi nielegalne w ramach badania gospodarki nieobserwowanej	US Kielce

Źródło: opracowanie własne

W ramach opracowania *Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa* dane pochodzące z badania *Międzynarodowy handel usługami* są uzupełniane informacjami opracowywanymi w ramach badania *System Jednostek Statystycznych – operaty* (według PBSSP 1.80.01). Jest to regularne badanie prowadzone przez statystykę publiczną w oparciu o zapisy Programu Badań Statystycznych Statystyki Publicznej z częstotliwością roczną, a jego celem jest dostarczenie informacji służących do tworzenia operatów do badań statystycznych objętych PBSSP. Zakres podmiotowy tego badania obejmuje podmioty gospodarki narodowej oraz grupy przedsiębiorstw, natomiast jego zakres przedmiotowy dotyczy danych, które umożliwiają identyfikację podmiotów gospodarki narodowej i grup przedsiębiorstw oraz ich charakterystykę dotyczącą m. in. cech organizacyjno-prawnych, rodzaju prowadzonej działalności, cech grup przedsiębiorstw, w tym informacji umożliwiających identyfikację krajów, w których zlokalizowane są podmioty macierzyste czy jednostki powiązane w ramach grup przedsiębiorstw. Dane gromadzone są w Bazie Jednostek Statystycznych (BJS), a na jej podstawie tworzone są zharmonizowane operaty do badań

¹⁰ FOB (Free On Board; dostarczony na statek) – oznacza, że sprzedający dostarcza towary do kupującego na pokładzie statku wyznaczonego przez kupującego w oznaczonym porcie załadunku albo, gdy spowoduje dostęp towarów. Ryzyko utraty lub uszkodzenia towarów przechodzi na kupującego, gdy towary znajdują się na pokładzie statku i kupujący ponosi wszelkie koszty od tego momentu. (Incoterms; Biznes.gov.pl)

statystycznych. Dane gromadzone w BJS nie są udostępniane odbiorcom zewnętrznym.

Badanie *System Jednostek Statystycznych – operaty* realizowane jest przy wykorzystaniu danych gromadzonych w ramach następujących formularzy sprawozdawczych:

- DG-1 *Meldunek o działalności gospodarczej*;
- F-01/I-01 *Sprawozdanie o przychodach, kosztach i wyniku finansowym oraz o nakładach na środki trwałe*;
- F-01/s *Sprawozdanie o przychodach, kosztach i wyniku finansowym uczelni*;
- F-02/dk *Roczne sprawozdanie o finansach instytucji kultury*;
- GP *Sprawozdanie statystyczne dla grup przedsiębiorstw*;
- KZZ *Sprawozdanie podmiotów posiadających jednostki zagraniczne*;
- P-01 *Sprawozdanie o produkcji*;
- SP *Roczna ankieta przedsiębiorstwa*;
- SP-3 *Sprawozdanie o działalności gospodarczej przedsiębiorstw*;
- Z-06 *Sprawozdanie o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy*;
- ZD-5 *Sprawozdanie apteki i punktu aptecznego*

oraz danych pozyskiwanych ze źródeł administracyjnych, w tym z systemów informacyjnych Ministerstwa Finansów, Ministerstwa Rodziny i Polityki Społecznej i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Terminy i zakres danych pozyskiwanych od gestorów zewnętrznych w ramach opisanych badań są wskazane w każdej edycji PBSSP.

4.2. Narzędzia zbierania danych

4.1. Tools of data collection

W ramach badania *Międzynarodowy handel usługami* dane zbierane są bezpośrednio od respondentów przy wykorzystaniu następujących formularzy statystycznych:

- DNU-K *Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług* (patrz Załącznik 1)
- DNU-R *Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług* (patrz Załącznik 2).

Podstawową i zalecaną formą pozyskiwania danych, zarówno w badaniu kwartalnym, jak i rocznym, jest droga elektroniczna za pośrednictwem Portalu Sprawozdawczego GUS. W terminach wskazanych w PBSSP formularze elektroniczne udostępniane są podmiotom sprawozdawczym wytypowanym do danej edycji badania (kwartalne lub roczne), które uzupełniają wymagane dane po zalogowaniu się do wcześniej aktywowanego konta. Procedury dotyczące postępowania w Portalu Sprawozdawczym są szczegółowo opisane w przewodniku po sprawozdawczości elektronicznej, dostępnym na stronie GUS w wersji polskiej i angielskiej ([Portal Sprawozdawczy - informator dla użytkowników](#)).

W przypadku braku możliwości przekazania danych poprzez Portal Sprawozdawczy, podmioty sprawozdawcze z liczbą pracujących do 5 osób mogą przekazać do Urzędu Statystycznego w Kielcach uzupełnione formularze papierowe, które następnie bezzwłocznie są wprowadzane do systemu informatycznego badania. Wzory formularzy DNU-K i DNU-R (do ewentualnego wydruku) są dostępne na stronie GUS w części dotyczącej [sprawozdawczości podmiotów](#).

5. Zmienne występujące w badaniu

5. Variables present in the survey

W badaniu *Międzynarodowy handel usługami* pozyskiwane są zarówno dane o charakterze jakościowym, jak i ilościowym, które po agregacji są udostępniane odbiorcom danych z zachowaniem tajemnicy statystycznej. Poza tymi zmiennymi pozyskiwane są również zmienne identyfikacyjne, adresowe i opisowe, które w związku z koniecznością dotrzymania tajemnicy statystycznej nie są upubliczniane.

Zmienne identyfikacyjne:

- REGON,
- przeważający rodzaj prowadzonej działalności PKD,
- REGON biura rachunkowego.

Zmienne ilościowe:

- wartość dostarczonej usługi w pełnych złotych (bez VAT),
- wartość nabytej usługi w pełnych złotych (bez VAT),
- szacunkowy udział wartości produktu końcowego po uszlachetnieniu, który pozostał na terytorium RP (w %) – dotyczy tylko dostarczonych usług uszlachetniania – kod 150,
- szacunkowy udział wartości produktu końcowego po uszlachetnieniu, który wrócił na terytorium RP (w %) – dotyczy tylko nabytych usług uszlachetniania – kod 150,
- czas przeznaczony na przygotowanie danych do przekazania (w minutach),
- czas przeznaczony na wypełnienie formularza (w minutach).

Zmienne jakościowe:

- kod usługi oraz
- symbol kraju lub organizacji międzynarodowej, do której dostarczono / z której nabyto usługę.

Zmienne adresowe:

- e-mail kontaktowy w zakresie sporządzonego sprawozdania,
- e-mail sekretariatu dyrektora/prezesa firmy objętej obowiązkiem sprawozdawczym,
- dane teleadresowe.

Zmienna opisowa:

- uwagi respondenta.

W przypadku opracowania STEC wykorzystywane są następujące zmienne pochodzące z Bazy Jednostek Statystycznych:

- zmienne ilościowe: liczba pracujących;
- zmienne jakościowe:
 - a. przeważający rodzaj prowadzonej działalności PKD;
 - b. forma własności.

6. Organizacja i zarządzanie realizacją badania

6. Organisation and management of the survey

6.1. Zarządzanie realizacją badania

6.1. Management of the survey

Jednostką odpowiedzialną za metodologię badania, inicjowanie nowych rozwiązań, opracowywanie i prezentowanie danych, a także reprezentowanie statystyki publicznej na forum międzynarodowym jest Departament Cen i Usług GUS przy wsparciu współautora badania czyli Narodowego Banku Polskiego. Obie jednostki sprawują merytoryczny nadzór nad zachowaniem ciągłości i jakości badania, analizą i spójnością otrzymanych danych, ich udostępnianiem, jak również dostosowywaniem do wymogów międzynarodowych określanych w odpowiednich podstawach prawnych w zakresach będących w kompetencjach danej organizacji.

Za sprawną realizację, pozyskanie danych i kontrolę ich poprawności odpowiedzialny jest Urząd Statystyczny w Kielcach, który odpowiada za skuteczne i prawidłowe przeprowadzenie badania na terenie kraju, w tym m. in. kontakt z respondentami, kontrolę i analizę poprawności wykazanych danych, monitorowanie podmiotów w przypadku niedopełnienia obowiązku sprawozdawczego. Ponadto US Kielce odpowiada za przygotowanie zmian aktualizacyjnych do formularzy elektronicznych oraz przygotowanie i utrzymanie systemu informatycznego badania.

W ramach PBSSP badanie jest przygotowywane we współpracy z Departamentem Organizacji Badań i Rejestrów GUS.

6.2. Częstotliwość badania

6.2. Frequency of the survey

Moduł *Międzynarodowy handel usługami* jest badaniem realizowanym z częstotliwością kwartalną i roczną. Informacje kwartalne przygotowywane są w oparciu o dane zebrane w ramach formularza DNU-K *Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług* i wykorzystywane są przez NBP do opracowania zestawienia salda usług w ramach rachunku bieżącego bilansu płatniczego. Informacje roczne uwzględniają natomiast dane zebrane zarówno w ramach formularzy DNU-K *Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług* i DNU-R *Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług*, jak i zestawy danych rocznych przekazywane przez NBP.

Opracowanie *Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa* jest realizowane z częstotliwością roczną.

6.3. Obowiązek udziału w badaniu

6.3. Obligation to participate in the survey

Moduł *Międzynarodowy handel usługami* jest badaniem obowiązkowym dla rezydentów - podmiotów gospodarki narodowej, którzy uczestniczą w międzynarodowym obrocie usługami (nabycie lub dostarczenie usług), w tym również jednostek sektora finansów publicznych.

Kwartalnym obowiązkiem sprawozdawczy objęte są podmioty, które w roku poprzedzającym badanie lub w trakcie trwania danego roku przekroczyły ustalone dla danej edycji badania progi sprawozdawcze w zakresie przychodów lub rozchodów z tytułu wymiany usługowej z nierezydentami. Wysokość progów sprawozdawczych obowiązujących dla danego roku sprawozdawczego określana jest każdorazowo w *Programie badań statystycznych statystyki publicznej* (karta badania 1.51.09).

Jeśli podmiot zostaje włączony do kartoteki badania kwartalnego w trakcie danego roku, to zobowiązany jest do przekazania danych za wszystkie kwartały sprawozdawcze. W ramach formularza DNU-K przekazuje więc dane zarówno dla kwartału, w którym powstał obowiązek sprawozdawczy, jak i kwartałów poprzedzających ten kwartał (niezależnie od wartości transakcji uzyskanych w tych kwartałach).

Rocznym obowiązkiem sprawozdawczym objęci są rezydenci, którzy wykazują obroty z tytułu międzynarodowego handlu usługami, którzy w roku poprzednim i bieżącym roku sprawozdawczym nie przekroczyli progów sprawozdawczych ustalonych dla badania kwartalnego (patrz pkt 2.1. Zakres podmiotowy).

Podmioty są typowane do kartoteki badania kwartalnego lub rocznego w oparciu o następujące informacje:

- wartość usług dostarczonych i nabytych wykazanych przez podmioty w ramach poprzednich edycji badania (formularze DNU-K i DNU-R),
- zmienną „import usług” pozyskiwaną ze zbioru danych administracyjnych MF VAT 01 – dane dotyczące osób fizycznych będących podatnikami VAT i pozostałych podmiotów będących podatnikami VAT przy założeniu wartości progu sprawozdawczego z tytułu importu usług dla danej częstotliwości badania.

Ponadto, w przypadku subpopulacji do badania kwartalnego dodatkowo włączane są podmioty, które w poprzednim roku sprawozdawczym, będąc objętymi rocznym obowiązkiem sprawozdawczym, przekroczyły progi sprawozdawcze ustalone dla sprawozdawczości kwartalnej. Jednocześnie do badania rocznego włączane są podmioty, które w poprzednim roku sprawozdawczym, będąc objętymi kwartalnym obowiązkiem sprawozdawczym, nie przekroczyły progów sprawozdawczych ustalonych dla sprawozdawczości kwartalnej.

Przy doborze podmiotów sprawozdawczych do każdej edycji badania za dany okres sprawozdawczy weryfikowana jest ich aktywność prawno-ekonomiczna, dzięki czemu badaniem objęte są podmioty aktywnie prowadzące działalność gospodarczą.

Podmioty objęte sprawozdawczością kwartalną nie są zobowiązane do realizacji badania rocznego i odwrotnie.

6.4. Metody pozyskiwania danych i ich kontrola

6.4. Data collection methods and their control

W ramach badania *Międzynarodowy handel usługami* dane zbierane są poprzez Portal Sprawozdawczy (PS). Formularze elektroniczne zarówno do badania kwartalnego, jak i rocznego udostępniane są wszystkim jednostkom sprawozdawczym znajdującym się w kartotece danej edycji badania w terminach określonych w harmonogramie przetwarzania (tj. w przypadku danych kwartalnych 20 dni kalendarzowych po zakończeniu kwartału, a danych rocznych – do końca marca kolejnego roku). Sporządzenie sprawozdania w wersji papierowej dopuszczalne jest tylko w przypadku jednostek z liczbą pracujących do 5 osób. W sytuacji otrzymania formularzy DNU-K i DNU-R drogą inną niż elektroniczna, pracownicy Urzędu Statystycznego w Kielcach dokonują bezzwłocznej rejestracji danych.

Kontrola poprawności danych wykazanych przez podmiot sprawozdawczy jest dokonywana już na etapie ich wprowadzania do PS. Podczas rejestracji danych w Portalu Sprawozdawczym sprawdzana jest poprawność logiczna i rachunkowa wprowadzonych informacji oraz spójność poszczególnych elementów formularza. W przypadku wprowadzania danych, które nie spełniają założonych reguł walidacji, respondent po zapisaniu danych otrzymuje komunikat o wystąpieniu błędu bezwzględnego¹¹ wraz z opisem. Zatwierdzenie danych w Portalu Sprawozdawczym możliwe jest tylko w przypadku braku tych błędów. Ze względu na możliwość wystąpienia sytuacji nietypowych, dla których dopuszcza się potwierdzenie przez respondenta danych wychodzących poza standardowe przedziały, wprowadzono kategorię błędu uznaniowego¹². Reakcją na jego wystąpienie jest ostrzeżenie generowane przez PS i sygnalizowane podmiotowi sprawozdawczemu.

Wartości dostarczonych/nabytych usług powinny być wykazane w pełnych złotych (bez miejsc po przecinku). Transakcje jednorodne (obejmujące ten sam rodzaj usługi) dotyczące tego samego kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej powinny być sumowane w sprawozdaniu w jednym wierszu. Pole „łączna wartość dostarczonych/nabytych usług” powinno być równe sumie wszystkich wartości wykazanych w formularzu.

Zarówno w badaniu kwartalnym, jak i rocznym dane mogą być skorygowane. W tym przypadku podmiot sprawozdawczy powinien wysłać sprawozdanie korygujące w formie papierowej na adres pocztowy US Kielce lub skontaktować się z jego pracownikiem wskazanym do [kontaktu](#) w sprawach merytorycznych w zakresie sprawozdania DNU-K oraz DNU-R.

W przypadku, gdy podmiot został objęty sprawozdawczością kwartalną lub roczną, a nie dostarczał/nabywał żadnych usług w okresach sprawozdawczych, składa sprawozdanie negatywne za ten okres celem uniknięcia otrzymywania upomnień. Z punktu widzenia kompletności badania ważne jest, aby wyznaczeni pracownicy statystyki publicznej skontaktowali się i pozyskali dane od każdego podmiotu objętego obowiązkiem sprawozdawczym.

¹¹ Błąd bezwzględny uniemożliwia zatwierdzenie zestawu danych (formularza) w Portalu Sprawozdawczym.

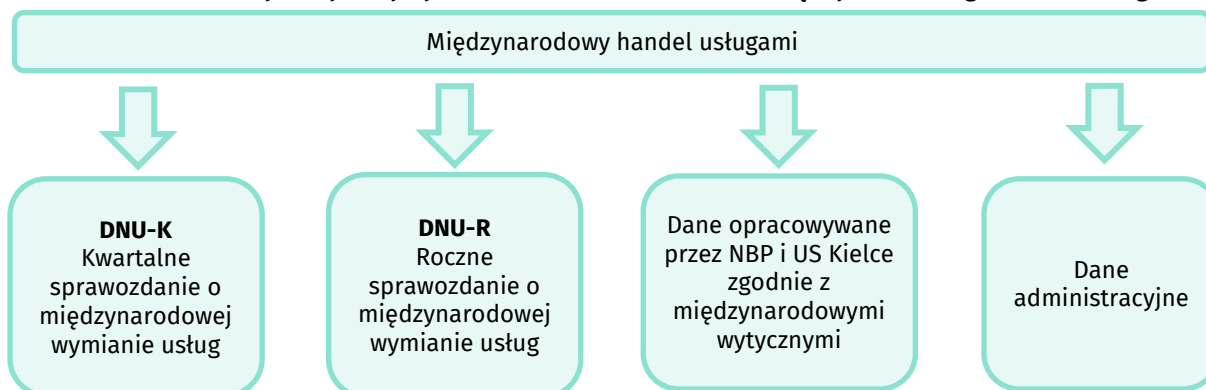
¹² Błąd uznaniowy ma charakter wyłącznie informacyjny i nie blokuje możliwości zatwierdzenia zestawu danych (formularza) w Portalu Sprawozdawczym.

6.5. Opracowanie wyników

6.5. Compilation of final results

Informacje wynikowe publikowane w ramach badania *Międzynarodowy handel usługami* przygotowywane są na podstawie kilku źródeł danych (Schemat 1.).

Schemat 1. Źródła danych wykorzystywane do obliczania wartości międzynarodowego handlu usługami

Źródło: opracowanie własne

Po analizie i zatwierdzeniu poprawności pozyskanych danych, zarówno przez pracowników Urzędu Statystycznego w Kielcach, jak i Departamentu Cen i Usług GUS, dokonywane są następujące imputacje danych:

1. Ustalenie wartości usług dostarczonych i nabytych dla jednostek, które nie dopełniły obowiązku sprawozdawczego (zarówno w ramach kwartalnej, jak i rocznej edycji badania)

Dane dla tych jednostek są imputowane na najniższym poziomie szczegółowości dla danego rodzaju usługi i kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej na poziomie województw. Wartość obrotów usługowych z nierezydentami podmiotów w danym województwie, które nie dopełniły obowiązku sprawozdawczego¹³, jest ustalana w oparciu o przeciętną wartość usług dostarczanych/nabywanych w wymianie międzynarodowej odnotowaną dla jednostek, które dostarczyły dane w ramach obowiązku sprawozdawczego.

Dla każdego województwa, rodzaju usługi oraz kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej wartości te obliczane są na podstawie następującego wzoru:

$$X_d = \frac{\sum_{k=1}^n X_k}{n} \times a$$

gdzie:

X_d - imputowana wartość usług dostarczonych / nabytych dla danego rodzaju usługi i kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej w danym województwie w przypadku braku odpowiedzi,

X_k - wartość usług dostarczonych / nabytych wykazana w danej edycji badania przez podmioty sprawozdawcze w danym województwie dla danego rodzaju usługi i kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej,

n - liczba podmiotów sprawozdawczych, które dopełniły obowiązku sprawozdawczego w danej edycji badania w danym województwie dla danego rodzaju usługi i kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej,

a - liczba podmiotów sprawozdawczych, które nie dopełniły obowiązku sprawozdawczego w danej edycji badania w danym województwie dla danego rodzaju usługi i kraju kontrahenta lub organizacji

¹³ Identyfikacja na podstawie kodyfikacji przyjętej po realizacji uczestnictwa jednostki w badaniu.

międzynarodowej.

Wartość usług dostarczonych i nabytych dla Polski ogółem imputowana dla jednostek, które nie dopełniły obowiązku sprawozdawczego, stanowi sumę wartości usług dostarczonych/nabytych w ramach wymiany międzynarodowej obliczonych dla poszczególnych województw.

2. Obliczenie tzw. podprogowych wartości usług dostarczonych i nabytych dla jednostek, które nie zostały wytypowane do badania kwartalnego

W związku z faktem, że subpopulacja badania kwartalnego nie obejmuje swoim zakresem podmiotowym podmiotów gospodarczych, które nie przekroczyły w roku poprzedzającym rok sprawozdawczy albo w ciągu danego roku sprawozdawczego progu sprawozdawczego ustalonego dla przychodów z tytułu dostarczania usług nierezydentom i rozchodów z tytułu nabywania usług od nierezydentów, dodatkowo dokonywana jest wstępna imputacja wartości tych obrotów usługowych z zagranicą na poziomie danego rodzaju usługi i kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej.

Do ustalenia wartości obrotów podprogowych wykorzystywane są tabele wskaźników podprogowych, które opracowywane są w oparciu o wyniki uzyskane w badaniu *Międzynarodowy handel usługami* w latach poprzednich jako relacja wartości obrotów rocznych do kwartalnych. Wskaźniki podprogowe ustalone są oddzielnie dla usług dostarczonych i nabytych, dla każdego rodzaju usługi z uwzględnieniem podziału geograficznego.

Przy opracowywaniu wyników badania rocznego wstępnie zaimputowane wartości obrotów podprogowych zastępowane są danymi zebranymi w ramach formularza DNU-R *Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług*. W celu uzyskania informacji dla poszczególnych kwartałów dane roczne są rozdzielane na poszczególne kwartały sprawozdawcze danego roku w oparciu o struktury naliczone dla podmiotów objętych sprawozdawczością kwartalną według:

- przychodów z tytułu dostarczania danego rodzaju usługi nierezydentom i kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej oraz
- rozchodów z tytułu nabycia danego rodzaju usługi od nierezydentów i kraju kontrahenta lub organizacji międzynarodowej.

Ponadto, dla podmiotów o nieznaczącej wartości rozchodów dokonywana jest imputacja wartości importu usług ogółem na podstawie danych administracyjnych pochodzących z systemu informacyjnego Ministerstwa Finansów o podatku od towarów i usług VAT. Podmioty te stanowią co roku inną subpopulację, ale każdorazowo uwzględniane są w uogólnieniach. W związku z brakiem w źródłach administracyjnych informacji na temat wartości eksportu usług, wartość eksportu usług ogółem szacowana jest na podstawie corocznie wyliczonej relacji wartości usług dostarczonych ogółem do wartości usług nabytych ogółem. Wartość importu i eksportu usług ogółem otrzymana z VAT jest szacunkowo rozdzielana na poszczególne rodzaje usług i kraje kontrahenta lub organizacje międzynarodowe strukturą danych rocznych, a następnie na poszczególne kwartały - strukturą danych pozyskanych w badaniu kwartalnym.

Informacje opracowane na podstawie danych zebranych w ramach formularzy sprawozdawczych uzupełniane są w zakresie wybranych pozycji usługowych danymi przygotowanymi przez:

a) Narodowy Bank Polski odnośnie:

- podróży zagranicznych, tj. podróży rezydentów za granicę i nierezydentów do Polski - ustalone na podstawie wyników pochodzących ze wspólnych badań GUS, NBP oraz Ministerstwa Sportu i Turystyki: *Podróże nierezydentów do Polski. Ruch pojazdów i osób na granicy Polski z krajami Unii Europejskiej* (według PBSSP 1.30.17) oraz *Uczestnictwo mieszkańców Polski (rezydentów) w podróżach* (według PBSSP 1.30.18),
- usług pośrednictwa finansowego mierzonego pośrednio (FISIM) – opracowane na podstawie danych NBP zebranych bezpośrednio od krajowych podmiotów sprawozdawczych.

Do obliczenia eksportu FISIM wykorzystywane są informacje dotyczące średnich stanów udzielonych kredytów i przyjętych depozytów wraz z naliczonymi odsetkami przez instytucje finansowe, będące rezydentami, dla których drugą stroną jest jednostka niebędąca instytucją finansową i będąca nierezydentem. Eksport FISIM obliczany jest kwartalnie, oddzielnie dla PLN i dla pozostałych walut. Do obliczenia importu FISIM wykorzystywane są informacje dotyczące średnich stanów udzielonych kredytów i przyjętych depozytów wraz z naliczonymi odsetkami przez instytucje finansowe, będące nierezydentami, dla których drugą stroną jest jednostka niebędąca instytucją finansową i będąca rezydentem. Import FISIM obliczany jest kwartalnie, oddzielnie dla PLN i dla pozostałych walut. Wielkość FISIM-u, wytwarzana przez instytucje pośrednictwa finansowego, wyceniana jest na podstawie różnicy pomiędzy faktycznymi odsetkami do zapłacenia lub do otrzymania, a tzw. „stopą odniesienia”. Do ustalenia importu i eksportu usług FISIM stosowana jest „zewnętrzna stopa odniesienia”. Jest ona obliczana jako stosunek sumy odsetek naliczonych od kredytów, pożyczek i depozytów pomiędzy instytucjami pośrednictwa finansowego będącymi rezydentami a instytucjami pośrednictwa finansowego będącymi nierezydentami do sumy stanów kredytów, pożyczek i depozytów pomiędzy instytucjami pośrednictwa finansowego będącymi rezydentami a instytucjami pośrednictwa finansowego będącymi nierezydentami. Zewnętrzna stopa odniesienia jest obliczana kwartalnie, oddzielnie dla PLN i dla pozostałych walut. Eksport i import FISIM jest wyliczany oddzielnie dla każdego kraju¹⁴,

- kosztów transportu związanych z handlem zagranicznym towarami, dla których bazą warunków dostaw jest FOB - usługi transportu towarowego powiększane są o wartość usług wynikającą z reklasyfikacji określonej części wartości towarów.

Wynika to z konieczności uwzględniania w bilansie płatniczym wartości towarów na bazie FOB. W obrotach statystyki handlu zagranicznego jedynie wartość eksportu podawana jest na bazie FOB, natomiast wartość importu towarów podawana jest na bazie CIF¹⁵. Wymaga to pomniejszenia wartości towarów i przeniesienia zawartych w cenie kosztów transportu i usług ubezpieczenia do odpowiednich kategorii usług. Szacunki oparte są na tonażu transportowanego towaru i uwzględniają:

- sposób transportu towarów (np. transport drogowy, morski itp.),
 - rodzaj transportowanego towaru,
 - odległość transportu,
 - rezydencję firmy transportowej,
 - rodzaj zawieranego kontraktu (INCOTERMS),
 - usługi ubezpieczenia¹⁴,
- wydatków z tytułu transportu poniesionych przez osoby prywatne z tytułu zakupu biletów lotniczych przed rozpoczęciem podróży zagranicznej - opracowywane na podstawie tych samych badań, co w przypadku podróży zagranicznych,
 - usług ubezpieczeniowych i emerytalnych - opracowane w oparciu o metodologię obowiązującą w ramach wytycznych do bilansu płatniczego na podstawie danych uzyskanych w badaniu *Międzynarodowy handel usługami* oraz danych pochodzących z Komisji Nadzoru Finansowego,
 - usług telekomunikacyjnych, nadawczych lub elektronicznych pozyskanych w ramach procedury VAT OSS przez Ministerstwo Finansów oraz
 - usług rządowych wynikających z pobierania opłat celnych i rolnych na rzecz instytucji Unii

¹⁴ [Statystyka bilansu płatniczego - Uwagi metodyczne](#), Departament Statystyki NBP, Warszawa, wrzesień 2023 r.

¹⁵ CIF Cost Insurance and Freight (koszt ubezpieczenie i fracht) oznacza, że sprzedający dostarcza towary kupującemu na pokładzie statku albo spowoduje dostawę towarów. Ryzyko utraty lub uszkodzenia towarów przechodzi na kupującego, gdy towary znajdują się na pokładzie statku, w taki sposób, że uznaje się, iż sprzedający wywiązał się ze swojego obowiązku dostarczenia towarów – bez względu na to, czy towary rzeczywiście dotrą do miejsca przeznaczenia, będą w dobrym stanie i w podanej ilości. Sprzedający musi również zawrzeć umowę ubezpieczenia od ryzyka utraty lub uszkodzenia towarów przez kupującego z portu załadunku do co najmniej portu przeznaczenia.

Europejskiej;

b) Urząd Statystyczny w Kielcach odnośnie:

- usług nielegalnych - opracowywane w ramach badania gospodarki nieobserwowanej w zakresie działalności nielegalnej i szacunku jej rozmiarów (prostytcja).

Opracowanie *Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa* jest realizowane w oparciu o dane zbierane i opracowywane w ramach badania *Międzynarodowy handel usługami*. Dane od podmiotów sprawozdawczych pozyskane poprzez formularze sprawozdawcze DNU-K i DNU-R łączone są na poziomie mikro z danymi pochodzącymi z innych badań, tj. z danymi gromadzonymi w Bazie Jednostek Statystycznych (BJS). Kluczem łączenia jest identyfikator podmiotów gospodarki narodowej REGON¹⁶. W wyniku tego działania do danych na poziomie podmiotu sprawozdawczego przyporządkowywane są następujące informacje charakteryzujące odpowiednio jednostki prawne i lokalne oraz przedsiębiorstwa, tj.:

- przeważający rodzaj prowadzonej działalności PKD,
- forma własności,
- liczba pracujących.

W kolejnym etapie dokonywana jest agregacja danych dostępnych na poziomie jednostek prawnych i lokalnych do poziomu grup przedsiębiorstw z uwzględnieniem podziałów wskazanych w pkt. 2.2. tego zeszytu. Na podstawie tak opracowanego zbioru obliczane są dane na temat wartości usług dostarczonych nierezydentom oraz nabytych od nierezydentów w podziale na:

- sekcje lub ich agregaty według PKD 2007,
- klasy wielkości mierzone liczbą osób pracujących,
- rodzaje usług według głównych kategorii EBOPS 2010,
- rodzaje własności

przy zachowaniu podziału geograficznego (świat ogółem, wewnątrz Unii Europejskiej, poza Unią Europejską).

W przypadku danych zagregowanych opracowywanych przez NBP i US Kielce oraz danych szacowanych i imputowanych zgodnie z metodologią badania *Międzynarodowy handel usługami*, dla których brak jest możliwości przyporządkowania cech przedsiębiorstwa na poziomie podmiotu sprawozdawczego, w pierwszej kolejności obliczana jest wartość ogółem usług dostarczonych nierezydentom i nabytych od nierezydentów według podziału geograficznego (wewnątrz Unii Europejskiej, poza Unią Europejską). Następnie na potrzeby przygotowania tablic wynikowych dotyczących międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa przyjęto, że wartość tych usług zostanie uwzględniona w pozycji „Nieznane”.

Dane STEC są prezentowane w tysiącach polskich złotych (bez miejsc po przecinku) oraz w tysiącach euro. Do przeliczeń wykorzystywany jest średnioroczny kurs ogłaszany przez NBP. W przypadku braku informacji, konieczności zachowania tajemnicy statystycznej lub wskazania, że prezentacja danych jest niemożliwa lub niecelowa, taka pozycja w tablicy jest oznaczana znakiem umownym (.). Do wyznaczania danych objętych tajemnicą statystyczną¹⁷ wykorzystywany jest program τ-Argus.

¹⁶ REGON - Krajowy rejestr urzędowy podmiotów gospodarki narodowej został utworzony na podstawie art. 41 ust. 1 pkt. 1 Ustawy o statystyce publicznej.

¹⁷ Art. 38 pkt 2 Ustawy o statystyce publicznej:

Nie mogą być publikowane ani udostępniane uzyskane w badaniach statystycznych dane statystyczne możliwe do powiązania i zidentyfikowania z konkretną osobą fizyczną oraz informacje i dane statystyczne charakteryzujące wyniki ekonomiczno-finansowe podmiotów gospodarki narodowej prowadzących działalność gospodarczą, jeżeli na daną agregację składa się mniej niż trzy podmioty lub udział jednego podmiotu w określonym zestawieniu jest większy niż trzy czwarte całości.

7. Sposób prezentacji wyników badania

7. Way of presentation of the survey results

Ostateczne dane wynikowe o międzynarodowym handlu usługami są publikowane co roku w następujących opracowaniach statystycznych:

- [Rocznik Statystyczny Handlu Zagranicznego](#) - przekroje: kraje i grupy krajów, rodzaje usług, typ danych (publikacja roczna, dostępna – październik);
- opracowanie sygnałne [Usługi biznesowe w ... r.](#) - przekroje: wybrane działy PKD, kraje, typ danych (publikacja roczna, dostępna – wrzesień);
- tablice publikacyjne [Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa w ... r.](#) - przekroje: sekcje PKD, typ danych, liczba pracujących, rodzaje usług, typ kontroli (publikacja roczna, dostępna – lipiec);
- tablice publikacyjne [Międzynarodowe dostarczanie usług według sposobów ich świadczenia](#) - przekroje: kraje i grupy krajów, typ danych, sposoby świadczenia usług (publikacja roczna, dostępna – listopad);
- Dziedzinowe Bazy Wiedzy w części dotyczącej wymiany międzynarodowej ([DBW - wymiana międzynarodowa](#)) - przekroje: typ danych, kraje (publikacja roczna, dostępna – październik).

Dane z zakresu międzynarodowego handlu usługami są również publikowane przez NBP w ramach bilansu płatniczego RP oraz na stronach różnych organizacji międzynarodowych (Eurostat, OECD, WTO).

Dane na temat międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa są również publikowane przez Eurostat w ramach bazy danych: [International trade in services - database of Eurostat](#), a opracowane przez kraje członkowskie zestawienia są zgodne z wymaganiami Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2152 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie europejskiej statystyki gospodarczej (EBS).

8. Ocena jakości badania

8. Assessment of the quality of the survey

Wyniki badania podlegają ocenie jakości zarówno na poziomie krajowym, jak i zagranicznym. Celem tych raportów jest dostarczenie użytkownikom informacji o różnych czynnikach, które mogą mieć wpływ na jakość opracowywanych statystyk.

Zgodnie z wytycznymi Europejskiego Systemu Statystycznego (ESS) oraz na podstawie Zarządzenia wewnętrznego Prezesa GUS nr 35 z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie pomiaru, oceny oraz monitorowania jakości badań statystycznych w służbach statystyki publicznej, jakość w statystyce publicznej w zakresie międzynarodowego handlu usługami jest określana na podstawie następujących kryteriów:

- przydatność,
- dokładność,
- terminowość i aktualność,
- dostępność i przejrzystość,
- porównywalność i spójność.

Uwzględnienie tych wszystkich kryteriów pozwala na ocenę stopnia zgodności pozyskiwanych i opracowywanych danych nie tylko z przyjętymi założeniami, ale również z wymaganiami międzynarodowymi. Ponadto coroczne krajowe badanie jakości pozwala na identyfikację słabych i mocnych stron badania przy wzięciu pod uwagę kosztów i obciążeń, jakie związane są z tworzeniem tej statystyki oraz przeanalizowaniu zagadnień związanych z poufnością, transparentnością i bezpieczeństwem danych. Obciążenia respondentów są badane na podstawie informacji pozyskanych w ramach formularzy DNU-K i DNU-R w podziale na szacunkowy czas przeznaczony na przygotowanie danych dla potrzeb wypełnianego formularza oraz szacunkowy czas przeznaczony na wypełnienie tego

formularza.

Kompletność badania rozumiana jako stopień przebadanych podmiotów (stopień realizacji badania w dobranej subpopulacji) podlega stałemu monitoringowi kwartalnemu i rocznemu zarówno na poziomie wojewódzkim, jak i ogólnopolskim. Monitoring uzyskanych odpowiedzi jest istotny ze względu na ich wykorzystanie w procesie oszacowania wartości dla podmiotów, które nie dopełniły obowiązku sprawozdawczego. Zbyt niski próg wskaźników odpowiedzi może mieć negatywny wpływ na ogólną wartość usług dostarczonych i nabytych w obrocie międzynarodowym, co może przyczynić się do zmniejszenia ich porównywalności na przestrzeni lat, jak i późniejszej interpretacji wyników. W zestawieniu 7. zaprezentowano średnią kompletność badania w module *Międzynarodowy handel usługami* przy uwzględnieniu kompletności osiągniętej zarówno w badaniu kwartalnym, jak i rocznym w latach 2020-2024.

Zestawienie 7. Kompletność badania *Międzynarodowy handel usługami*

Rok	2020	2021	2022	2023	2024
Kompletność badania (w %)	85,0	84,6	87,5	87,0	88,3

Źródło: opracowanie własne

Wyniki badania są porównywalne czasowo (pomiędzy kwartałami i latami), przestrzennie (dane ogólnopolskie, jak i dla poszczególnych krajów kontrahenta lub organizacji międzynarodowych) i dziedzinowo (dla wszystkich badanych rodzajów usług).

Należy mieć również na uwadze, że jakość wyników badania zależy od jakości otrzymanych danych z poszczególnych źródeł. Kontrola w tym zakresie odbywa się już na etapie rejestracji formularza on-line w PS, jak i podczas analizy danych przez statystyków realizujących badanie, a także na etapie wykorzystania danych ze źródeł administracyjnych.

W związku z tym, że statystyka międzynarodowego handlu usługami stanowi część bilansu płatniczego w ramach rachunku bieżącego, systematycznie Eurostat opracowuje i przekazuje raport jakości dotyczący statystyk w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych zbiorczo dla wszystkich krajów Unii Europejskiej ([Raport jakości, edycja 2023](#)).

Bibliografia

Bibliography

- [1] Rozporządzenie Komisji (UE) nr 555/2012 z dnia 22 czerwca 2012 r. zmieniające rozporządzenie (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich w odniesieniu do aktualizacji wymogów dotyczących danych oraz definicji (Dz. Urz. UE L 166, 27.06.2012) ([Rozporządzenie nr 555/2012 z 22 czerwca 2012 r.](#));
- [2] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/2152 z dnia 27 listopada 2019 r. w sprawie europejskiej statystyki gospodarczej uchylające 10 aktów prawnych w dziedzinie statystyki gospodarczej (Dz. Urz. UE L 327, 17.12.2019) ([Rozporządzenie 2019/2152 z 27 listopada 2019 r.](#));
- [3] Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 924/2009 z dnia 16 września 2009 r. w sprawie płatności transgranicznych we Wspólnocie oraz uchylające rozporządzenie (WE) nr 2560/2001 (Dz. Urz. UE L 266, 09.10.2009) ([Rozporządzenie nr 924/2009 z 16 września 2009 r.](#));
- [4] Rozporządzenie (WE) nr 184/2005 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 12 stycznia 2005 r. w sprawie statystyki Wspólnoty w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowego handlu usługami i zagranicznych inwestycji bezpośrednich (Dz. Urz. UE L 35, 08.02.2005) ([Rozporządzenie nr 184/2005 z 12 stycznia 2005 r.](#));
- [5] Rozporządzenie Rady (EWG) nr 696/93 z dnia 15 marca 1993 r. w sprawie jednostek statystycznych do celów obserwacji i analizy systemu produkcyjnego we Wspólnocie ([Rozporządzenie 696/93 z 15 marca 1993 r.](#));
- [6] Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2024 r. poz. 1799) ([Ustawa o statystyce publicznej](#));
- [7] Program badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2023 ([PBSSP 2023](#));
- [8] Program badań statystycznych statystyki publicznej na rok 2025 ([PBSSP 2025](#));
- [9] Zarządzenia wewnętrznego Prezesa GUS nr 35 z dnia 28.12.2011 r. w sprawie pomiaru, oceny oraz monitorowania jakości badań statystycznych w służbach statystyki publicznej;
- [10] Podręcznik ds. Statystyki Międzynarodowego Handlu Usługami 2010 ([MSITS 2010](#) Manual on Statistics of International Trade in Services 2010);
- [11] Podręcznik ds. Międzynarodowego handlu usługami według cech przedsiębiorstwa ([STEC Compilers Guide for statistics on Services Trade by Enterprise Characteristics](#));
- [12] Raport jakości dotyczący statystyk w zakresie bilansu płatniczego, międzynarodowej pozycji inwestycyjnej, międzynarodowego handlu usługami i bezpośrednich inwestycji zagranicznych, edycja 2023;
- [13] Ustawa z dnia 27 lipca 2002 r. Prawo dewizowe (Dz. U. 2022 poz. 309) ([Ustawa Prawo dewizowe](#));
- [14] Jakość w statystyce ([Jakość w statystyce](#));
- [15] Statystyka bilansu płatniczego – Uwagi metodyczne, Departament Statystyki NBP, Warszawa, wrzesień 2023 r. ([Uwagi metodyczne](#));
- [16] Incoterms – międzynarodowe warunki sprzedaży; Biznes.gov.pl.

Załączniki

Appendices

- Załącznik 1: [DNU-K](#) Kwartalne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług za ... kwartał 2026 r.
- Załącznik 2: [DNU-R](#) Roczne sprawozdanie o międzynarodowej wymianie usług za rok 2025
- Załącznik 3: [Szczegółowy opis kodów usług do badania realizowanego na formularzach DNU-K i DNU-R](#)
- Załącznik 4: Wzory tablic publikacyjnych *Międzynarodowy handel usługami według cech przedsiębiorstwa*